לאו ככתובה בשטר דמיא ודכולי עלמא אית להו דרב פפא א] א) דאמר רב פפא *מלוה על פה גובה מן היורשין ב ואינו גובה מן הלקוחות והכא בחמש ולא בחצי חמש קמיפלגי דר"מ סבר חמש ולא חצי חמש ור' יהודה סבר חמש ואפי' חצי חמש אי הכי רבי יהודה אומר נתחייבו נכסים (א) נתחייב גברא מיבעי ליה ועוד תניא ר' יהודה אומר האחין שחלקו אם יש עשרה ב] זוז לזה ועשרה זוז לזה חייבין ואם לאו פטורין מאי עשרה זוז לזה ועשרה זוז לזה אילימא בין דירושה בין דלקוחות ג] וחמש ואפילו חצי חמש אי הכי מאי איריא עשרה אפילו בציר מעשרה נמי אלא פשיטא עשרה זוז דירושה לזה ועשרה זוז דירושה לזה אלמא חמש ולא חצי חמש סבירא ליה אלא דכולי עלמא חמש ולא חצי חמש והכא בדרב אסי ורב פפא קמיפלגי ואיכא דמתני ליה אסיפא ד] נתחייבו הנכסים דמית האב אימת אילימא דמית לאחר שלשים מכלל דר"מ סבר כי חלקו פטורין הא אישתעבדי ה] להו נכסי אלא בתוך שלשים כי חלקו אמאי מחייב ר' יהודה ליזיל לגבי האי לידחייה וגבי האי לידחייה א"ר ירמיה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון שהיו בעיר אחת ולקח אחד מהם שדה מחבירו בעל חוב גובה ממנו דאמר ליה אי בדידך מסיקנא מנתא דידך קא שקילנא ואי בחברך ו] מסיקנא משתעבדא לי מקמי דידך אמר רבא מכדי נכסוהי דבר איניש אינון ערבין ביה וכולה כלישנא קמא ז]: **מתני'** ג שתי נשים שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן י' סלעים לכהן מת אחד מהן בתוך שלשים יום אם לכהן אחד נתן יחזיר לו חמש סלעים ואם לשני כהנים נתן אינו יכול להוציא מידם זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן חמש סלעים לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום: ד אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים נותן חמש סלעים לכהן מת אחד ח] מהן בתוך שלשים יום האב פטור מת האב והבנים קיימים ר"מ אומר אם נתנו עד שלא חלקו נתנו ואם לאו פטורין ר' יהודה אומר נתחייבו נכסים זכר ונקבה אין (ב) ט] לכהן כלום ה שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים זה נותן חמש סלעים לכהן וזה נותן חמש סלעים (ג) מת אחד מהם בתוך שלשים י] אם לכהן אחד נתנו יחזיר להם חמש סלעים אם לשני כהנים נתנו יא] אינן יכולין להוציא מידם זכר ונקבה האבות פטורין והבן חייב לפדות את עצמו שתי נקבות וזכר או שתי נקבות ושני זכרים אין כאן לכהן כלום אחת בכרה ואחת שלא בכרה של שני אנשים וילדו שני זכרים זה שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים לכהן זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום: **גמ'** מ"ש שני כהנים דאזיל לגבי האי ומדחי ליה ואזיל לגבי האי ומדחי ליה כהן אחד נמי ליזיל ו לגבי האי ולידחייה וליזיל לגבי האי ולידחייה אמר שמואל

בבא

כגון פדיון הבן ה' סלעים דזכי ליה רחמנא לכהן: **ולא חצי חמש.** הלכך פטורין דכיון דחלקו הוה ליה מחצה לקוחות ולא אישתאר ירושה אלא ב' סלעים ופלגא ומפלגא דלקוחות לא שקיל איהו מידי דמלוה על פה לא גביא מלקוחות: **ואפילו חצי חמש.** ושקיל ההוא פלגא דהוי ירושה: **אי הכי.** דלר' יהודה פלגא הוא דשקיל נתחייבו הנכסים בחייה: **חייב גברא מיבעי ליה** גרסינן ולא גרסינן **נתחייב.** כלומר הכי איבעי ליה למיתנא רבי יהודה אומר חייבין שאין פטורין לגמרי כדאמרי' ג) אלא חצי חמש מיהא מיחייבי ולא שייך למיתני נתחייבו הנכסים (ד) יב] (דאית ליה) ד) מאחר שלאחר שלשים מת אלא בשביל החלוקה שחלקו ונעשו לקוחות הפסיד הכהן יג] לר' יהודה גופיה ממה ה) שנתחייבו הנכסים הפסיד מחצה: **האחים שחלקו.** ושניהם ספק בכורות: **עשרה** יד] **זוז לזה ועשרה זוז לזה.** דהיינו ב' סלעים ופלגא: **אילימא בין חלק הירושה בין חלק הלקוחות.** והא דקתני חייבין פלגא טו] דחמשה קאמר דהא אמרת דכולי עלמא אית להו דרב אסי ורב פפא ושמעינן מינה דחמש ואפילו חצי חמש: **אפילו בציר מעשרה** טז]. אלא שמונה דלא מטי לכהן אלא ב' סלעים שקיל להו דהואיל ושקיל כהן בציר מחמש כל מה דמיתרמי ליה שקיל דהא לאמרי' חצי חמש (ה) ה"ה לרבות חמש ושליש חמש ואמאי קתני אם לאו פטורין: **אלא פשיטא** ו) (ודוקא) י' **זוז דירושה.** לכל חד וחד לבר מפלגא דלקוחות דהוי יז] חמש סלעים דירושה: **והכא.** במתניתין כדרב אסי או כדרב פפא פליגי דר"מ אית ליה דרב אסי ורב פפא הואיל דבין הכל אין שם אלא חמש לא שקיל מידי דחמש ולא חצי חמש ור' יהודה יח] אית ליה דרב אסי דפלגא הוי לקוחות ולית ליה דרב פפא אלא סבירא ליה דמלוה על פה גובה מן הלקוחות ושקיל כולהו יט] א"נ ז) לית ז) ליה דרב אסי אלא כולהו הוי ירושה ושקיל כולה. והשתא דהכי ס"ל מוקמינן לה לברייתא אם יש שם י' זוז לזה וי' זוז לזה בין הכל חייבין לתת כל הנכסים ואם לאו דבין הכל ליכא חמש פטורין דחמש ולא חצי חמש: **איכא דמתני לה לכולה הך שמעתא אסיפא.** דמתניתין דמילתיה דרבי יהודה: **ולקח אחד מהם שדה מחבירו.** ח) כ] הכא נמי דסבירא לן האחין שחלקו לקוחות הן דאין בריה דקמחייב להו ר' יהודה: **כלישנא קמא.** כא] אלא כדרב אסי ורב פפא פליגי: **מתני'** **שתי נשים.** של אחד: **וילדו ב' זכרים.** במחבא שנתערבו: **אם לכהן אחד נתן.** האב פדיון שניהם יחזיר לו ה' סלעים הואיל ומת בתוך ל' ואיגלאי מילתא דנפל הוא ושלא כדין שקל: **אין יכול להוציא מידם.** דכל חד וחד מדחי ליה ואומר הריני מחזיק בם בשביל פדיון החי: **או שני זכרים ונקבה.** ילדו הנשים שלו במחבא נותן ה' סלעים לכהן דממה נפשך חד הוי בכור אם האחת ילדה שני זכרים הראשון בכור ואם האחת ילדה זכר ונקבה נמצא שחבירתה ילדה זכר לבדו והוא בכור ואותו שעם הנקבה פטור שמא נקבה יצאת ראשון והמוציא מחבירו עליו הראיה: **אין כאן לכהן כלום.** דאיכא למימר הנקבות יצאו תחלה ואין כאן בכור: **האב פטור.** דאיכא למימר בן המבכרת מת: **נתנו עד שלא חלקו כו'.** כדין אותו של מעלה [ע"א] משום דרב אסי ורב פפא: **זכר ונקבה.** יש לומר אותה שלא בכרה ילדה הנקבה ואין כאן בכור: **מת אחד מהם.** מן הוולדות יחזיר להם חמשה סלעים ויחלקו שני האבות: **ואין יכולין להוציא.** דכל חד וחד אומר אני מחזיק בם בשביל החי דאותו שנתן לי בשבילו לא מת וכל המוציא מחבירו ידו על התחתונה: **האבות פטורין.** דכל חד וחד אומר לו לכהן הנקבה שלי היא: **והבן חייב לפדות את עצמו.** דמכל מקום בכור הוא: **שתי נקבות וזכר.** יש לומר האחת ילדה נקבה ושנית זכר ונקבה ויצתה נקבה תחלה הלכך אין כאן לכהן כלום ט) דיש לומר המבכרת ילדה הנקבה ט) ע"כ וכן ב' זכרים ושתי נקבות: **גמ' כהן אחד נמי.** ומנ' אבות שקל כי אזיל לגביה האי אב לידחייה כהן ולימא לא שלך מת אלא של חבירך ולאו בעל דברים דידי את:

בבא

דרבי מאיר סבר חמש. כב] ולא דמי למעשה בקר דמסקינן (ב"ק דף עט:) אפילו חמשה תלאי בקר אמר רחמנא דתשלומין נינהו ויש לו לשלם מה שהוא חייב אבל הכא מצות חמש סלעים כג] רחמנא רמי עליה ולא מקיימא בפחות מחמש אע"פ שיכול לשלם לעשרה כהנים בזה אחר זה לא דמי הכא דלא משתעבד אלא בחצי חמש: **ואם** לשני כהנים נתן אין יכול להוציא מידם. וא"ת כיון דאם לא נתן אין זקוק ליתן השתא נמי דנתן כד] נמי ליהוי כתקפו כהן דמוציאין מידו כדאמר בפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ו:) כה] והכא ניחא טפי דאין יודע ממי להוציא אבל לקמן קשה טפי גבי מת ביום שלשים דקאמר ר' עקיבא אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן דכיון דאם לא נתן לא יתן השתא נמי כשנתן ליהוי כתקפו כהן וי"ל כיון דמתחלה נותן לו כתורת מתנות כהונה אע"פ שאח"כ נתגלה שאם לא נטל לא היה ראוי ליטלו מספק לא אמרינן מוציאין מידו וכן ההוא דבא באמצע החדש בסוף השואל (ב"מ דף קב.) דאע"ג דבתחלת החדש כולו למשכיר לא מדמינן ליה לתקפו כהן: **אם** נתנו עד שלא חלקו כו'. צריך כו] שום צריכותא אמאי קתני בתרוייהו כז] פלוגתא דר"מ ורבי יהודה:

ה"מ

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פי"א מהל' מלוה ולוה הל' ד טוש"ע ח"מ סי' קו סעיף א וסי' קח סעיף א:

כג ב [מיי' שם טוש"ע ח"מ סי' לט סעי' א וסי' קיא סעי' א]:

כד ג מיי' פי"א מהל' בכורים הל' כא [והל' כב כג] סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף כו:

כה ד מיי' שם הלכה כד טוש"ע שם סעיף כח:

כו ה מיי' שם הלכה כו [והל' כז כח] טוש"ע שם סעיף כט:

◆

שיטה מקובצת

א] דאמר. עיין (קדושין דף יג: ודף מז): ב] עשרה זוז א] לזה עשרה זוז לזה ותיבת זוז נמחק וכצ"ל לקמן: ג] דלקוחות אלמא חמש אות ו' נמחק: ד] אסיפא ר' יהודה אומר נתחייבו: ה] תי' להו נמחק: ו] מסקינא לדידי קדימנא משתעבדי: ז] קמא. ס"א עד והכא ורש"י לא גריס: ח] אחד מהם: ט] אין כאן לכהן: י] שלשים יום אם: יא] נתנו אינם: יב] הנכסים דהא ר"מ נמי נתחייבו הנכסים אית ליה מאחר: יג] הכהן ואפילו לר"י: יד] עשרה זוז עשרה זוז דהיינו: טו] פלגא דירושה קאמר: טז] מעשרה נמי אלא: יז] דהוי להו חמש: יח] יהודה אי אית: יט] כולהו ואי אית ליה דרב פפא לית ליה דרב אסי תי' א"נ ל"ש: כ] מחבירו כגון הכא נמי דסבירא ליה האחין: כא] קמא עד אלא: כב] חמש ולא חצי חמש ולא רמי כו' דמסקינן במרובה אפי': כג] רמי רחמנא עליה: כד] תי' נמי נמחק: כה] אוחזין מיהו הכא ניחא: כו] צריך למצוא שום: כז] בתרוייהו הכא ולקמן פלוגתא:

א] עי' תוסף הערוך ערך זין כ

◆

רבינו גרשום

כגון ה' סלעים של בכור: ר' מאיר סבר ה' סלעים הוא דבעי למיהב לכהן ולא חצי ה' להכי קאמר ר' מאיר חלקו פטורין דקא הוו מחצה לקוחות ולא משעבדי ליה: ור' יהודה. דאמר נתחייבו נכסים אפי' כי חלקו סבר חמש ואפי' חצי חמש: אי הכי. דלאחר ל' קא מיירי נתחייב גברא מיבעי ליה: עשרה זוז לזה ועשרה זוז לזה. דהיינו כ' זוז שהן ה' סלעים: אי הכי. ה' ואפי' חצי ה' וכיון דפחות מה' מצי יהיב חצי לאו דוקא הוא אלא ואפי' פחות מחצי: אי הכי. דאפי' חצי ה' מאי איריא עשרה זוז: אלא פשיטא עשרה זוז דירושה לכל אחד וה' סלעים ניגבין מהן מירושתן אלמא דה' ולא חצי ה' סבירא ליה לר' יהודה: בדר' אסי ורב פפא קמיפלגי כלומר אי תרוייהו סבירא להו דרב פפא פליגי בדרב אסי דאי סברי כרב אסי דאמר האחין שחלקו מחצה יורשין ומחצה לקוחות פליגי בדרב פפא דר' מאיר סבר כרב פפא דמלוה על פה אינו

מסורת הש"ס

א) ב"ק קע. קדושין יג:, ב) נ"ל לגביה וכן לקמן, ג) דמצי חמש נ"ק, ד) נ"ל לאיכא למימר, ה) נמצא ממה נ"ק, ו) נ"ק ח"ו, ז) אית ליה דרב פפא ולית כו' נ"ק, ח) [כלום הס"ד ומה"ד זכר ונקבה אין לכהן כלום כצ"ל], ט) נ"א ליתא תיבת ע"כ.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' נתחייבו נכסים חייב גברא: (ב) שם במשנה ר' יהודה וכו' אין כאן לכהן: (ג) שם חמש סלעים לכהן מת: (ד) רש"י ד"ה חייב וכו' נתחייבו הנכסים מאחר דאית ליה שלאחר: (ה) ד"ה אפי' בציר וכו' חצי חמש לאו דוקא דה"ה לרביע חמש: (ו) ד"ה והכא וכו' א"נ אית ליה דרב פפא ולית ליה דרב אסי: (ז) ד"ה ולקח וכו' מחבירו כו' והכא נמי סבירא ליה האחין:

◆

רבינו גרשום (המשך)

גובה מן הלקוחות להכי קאמר חלקו פטורין היכא דליכא אלא ה' סלעים דחמש אמר רחמנא ולא חצי ה'. ור' יהודה לית ליה דרב פפא דאפי' מן הלקוחות גבין דנתחייבו נכסים. ואי תרווייהו סברי לה כרב פפא דאמר מלוה ע"פ אינה גובה מן הלקוחות פליגי בדרב אסי דר"י לא סבר כרב אסי אלא כולהו יורשין נינהו וכולהו ה' סלעים מצי למיגבי דנתחייבו נכסים: ולקח אחד מהן שדה מחברו האי דמי לחלקו דאידך לית חילק בה ובעל חוב גובה ממנו דאמר ליה אי בדידך כו'. הם הכי נמי אמר כהן לכל חד מהני אחין אי את בכור מנתא דידך שקילנא. ואי אחוך בכור משעבדי לי נכסי מיקמי דידך: אמר רבא מכדי ניכסיה כו'. וכולהי קשייתא דאקשינן ברישא עד אי הכי בתרא וכרתריצנא אלא בדרב אסי ורב פפא קא מיפלגי: שתי נשים. של ב' אנשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים ונתערבו זה נותן כו': אינן יכולין להוציא מידו. דמצו למידחינהו דכל חד וחד אמר פדיון דחי תפיסנא: זכר ונקבה ונתערבו. האבות פטורין דכל חד מצי אמר נקבה דידי היא אבל הבן חייב לפדות עצמו: ב' נקבות וזכר. דאחת ילדה זכר ונקבה ואחת נקבה או כל אחת זכר ונקבה: וילדו ב' זכרים. ונתערבו זה שלא ביכרה אשתו כיון דילדה זכר אע"ג דלא ידע הי ניהו נותן ה' סלעים לכהן: ילדו זכר ונקבה. ונתערבו אין כאן לכהן כלום דשמא והיא דביכרה ילדה נקבה: מאי שנא ב' כהנים. דאינו יכול להוציא מידם. מאי שנא כהן א' דמחזיר. כהן אחד נמי מצי מדחי כל חד וחד דמצי אמר לכל חד וחד דידך הוא: אמר שמואל.